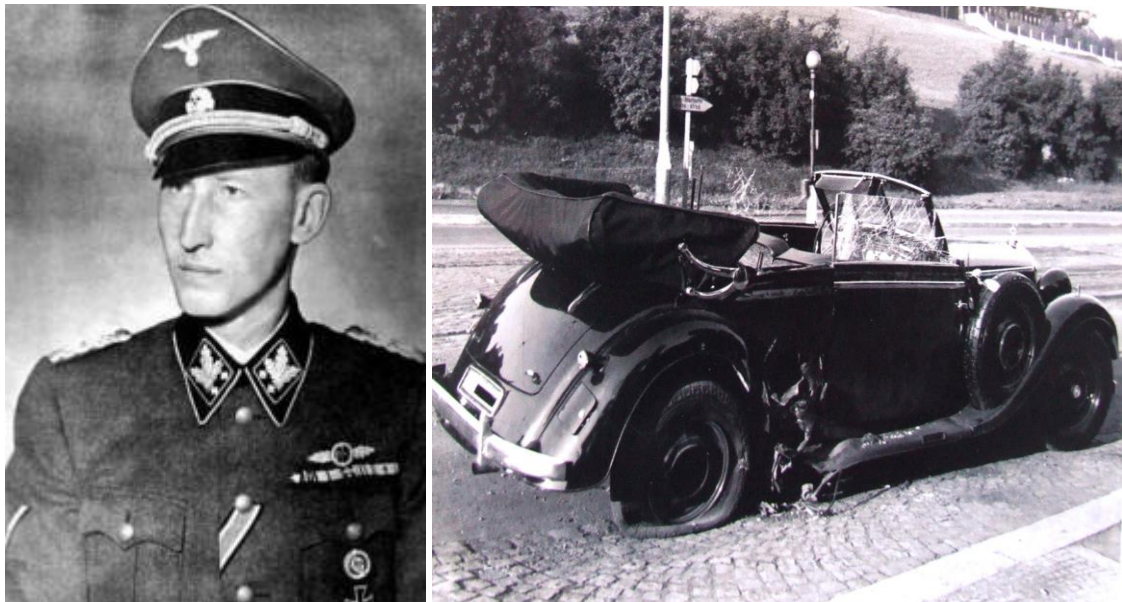

De beul en de crypte: een ijzingwekkend stukje Praagse geschiedenis

Koen Goeminne en Pieterjan Vinck

De beul van Praag, de man met het ijzeren hart of ook wel het blonde beest. Als er al een prototype bestaat van een rasechte nazi, dan moet het zeker Reinhard Heydrich zijn. Naast zijn voorkomen, dat we als typisch Arisch kunnen omschrijven, hij was groot, blond en had blauwe ogen, onderscheidde deze Duitse nazileider zich vooral door zijn wreedheid. Hitler, zelf ook geen doetje, omschreef hem als een bijzonder gevaarlijk man. Heydrich was het brein achter de *Endlösung der Judenfrage*. De systematische vernietiging van de Europese Joden, zoals vastgelegd op de Wannseeconferentie in januari 1942. Als rijksprotector van Bohemen en Moravië deed Heydrich in Praag zijn beestachtige reputatie verder alle eer aan. Gezeten op zijn troon in de burcht van Praag regeerde hij de Gouden Stad met ijzeren hand. Operatie Anthropoid, de succesvolle aanslag op Heydrich zou in juni 1942 echter vroegtijdig een punt zetten achter de carrière van één van de meest besproken figuren uit de recente geschiedenis. De represailles van de nazi's ten gevolge van de moord op Heydrich verliepen geheel in lijn met de perverse geest van de rijksprotector, ongenadig, op grote schaal en extreem bloederig.

Het begin van de vergeldingen na de succesvolle aanslag op de rijksprotector was het dramatische lot dat Lidice te wachten stond. Dit dorp werd op 10 juni '42 door de nazi's omsingeld en vervolgens met de grond gelijkgemaakt. 340 inwoners werden in koelen bloede afgemaakt. Overal werd zout gestrooid om te vermijden dat de bodem zeker kapot zou zijn. Lidice moest een symbool worden. Een ander klein dorp in de buurt, Lezaky, was twee weken later hetzelfde lot beschoren. Tijdens een bezoek aan Praag konden wij met eigen ogen ook de erg trieste herinnering beleven van de Duitse represailles in Praag zelf. We bezochten de crypte van de Heilige Cyriel en Methodius. In deze crypte en de erboven gelegen kerk beleefden de daders van de aanslag op Heydrich, Jozef Gabcik en Jan

Kubis samen met vijf andere verzetslieden hun zwanenzang. Verraden door een collega-verzetslied kwamen de initiators van operatie Anthropoid in deze crypte als ratten in de val te zitten. Tijdens een acht uur durend vuurgevecht waarbij ze zich wisten te weren tegen maar liefst 700 Waffen SS'ers en waarbij uiteindelijk zelfs de Praagse brandweer werd ingezet, moesten de aanslagplegers uiteindelijk het onderspit delven en spaarden ze hun laatste kogel voor zichzelf...

Aan de kerk van Cyriel en Methodius is een klein maar erg interessant museum opgericht in de inkomhal. De gruweldaden van Heydrich worden er uit de doeken gedaan, de minutieuze voorbereiding van operatie Anthropoid en de samenwerking tussen Tsjechië en Groot-Brittannië in dit kader worden uitgelegd. Enorm indrukwekkend is dat je met je eigen ogen de laatste minuten van Gabcik, Kubis en hun kompanen kan herbeleven. Een massieve, kille, ijzeren deur scheidt het museum van de crypte waar de jonge verzetshelden het leven verloren. De deur is een symbool. De overgang tussen licht en duister, tussen een dun laagje beschaving en de barbarij die in de crypte plaatsvond. Deze ruimte onder de kerk straalt een niet te beschrijven donkere sfeer uit. De kogelgaten in de muren zijn nog even vers als in 1942. Een doorgang in het plafond is een stille getuige van de pogingen die de verzetslieden hebben gedaan om aan hun lot te ontsnappen. 8 uur lang vechten tegen een overweldigende meerderheid, tot aan hun knieën in water (de Praagse brandweer was ingezet om de kelder blank te zetten), de situatie moet meer dan uitzichtloos hebben geleken. De bustes van de verzetslieden in de kelder, omringd door tal van militaire en burgerlijke dankbetuigingen, zijn niet minder dan adembenemend. Het lot dat deze jongemannen, een ober, een schoenmaker, een ingenieur,... moesten ondergaan niet minder dan gruwelijk. Het deed een van onderstaande auteurs terugdenken aan de kille atmosfeer die hij inademde bij het bezoeken van concentratiekamp Majdanek in Polen.

Praag is zonder enige twijfel een van de mooiste en qua cultuur een van de meest gevarieerde steden van Europa. Maar sla bij het bezoeken van de Gouden Stad zeker de crypte van de kerk van Sint Cyriel en Methodius niet over. Een donker en vaak vergeten stukje Praagse geschiedenis. Een relaas van een aantal jonge, idealistische helden dat nooit mag vergeten worden...

